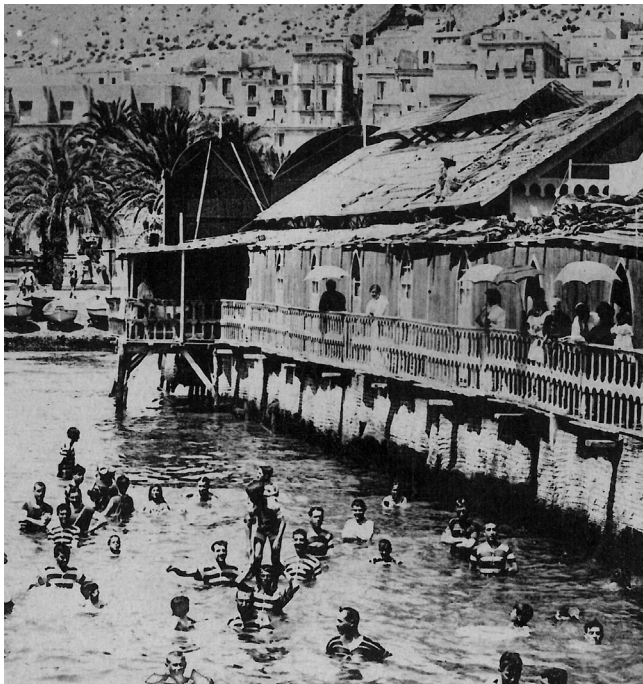

L'ESTIU VALENCIÀ

Esta exposició mostra l'evolució social i cultural de com els nostres conciutadans passaven l'estiu, amb especial referència a les festes desenvolupades per tota la Comunitat Valenciana durant esta estació, algunes de les quals com el Misteri d'Elx o la Muixeranga d'Algemesí són ja Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

Fem este viatge pel temps i la geografia de la mà de reputats representants de les Lletres Valencianes.

Naturalistes com Cavanilles, poetes com Vicent A. Estellés o Miguel Hernández, escriptors com Vicente Blasco Ibáñez o Carmelina Sánchez Cutillas, o pensadors i historiadors com Teodor Llorente, Rafael Altamira, Lluís Guarner, Joan Fuster o Francesc Almela i Vives ens han deixat les seues descripcions o reflexions sobre festes i costums.

Finalment, l'exposició és un nova mostra de la diversitat i riquesa dels materials bibliogràfics i documentals atresorats per la Biblioteca Valenciana.

Jarque, Francesc

Nanos en la Malvarrosa (1978). Detall

1 estampa: serigrafia

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Fons Francesc Jarque

Vidal Corella, Martín

Joaquín Sorolla pintant a la platja d'El Cabanyal el seu famós quadre ***Chicos en la playa*** (1909)

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

LA CALOR I LA PLATJA

Bullia el mar, s'incendiava el mar.
Enamorats, el dia us esperava.
Cremava el mar lluminós del migdia,
el somni d'una barca.

Llum permanent, llarguíssim el cos d'or.
Principi d'or, el canelobre encés.
Avança el jorn i navega conforme.
Era un somni de plata.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
Bullia el mar, s'incendiava el mar

EL TURISME

Ja no deu quedar ningú al poble que se'n recordi: que recordi el vell Benidorm de pescadors i de pagesos, abocat a la pobresa i a l'emigració. Avui, Benidorm s'ha transformat en un dels nuclis estivals més populosos del Mediterrani celtibèric, i no per casualitat. La meteorologia i la condició de les platges el singularitzen amb una excepcional conjunció: centenars de milers de clients, cada any, hi vénen a gaudir-ne [...]. La contrapartida és l'enorme acumulació de gratacels que ceneixen la costa i acorralen la ciutat: hotels, apartaments, i, és clar, botigues, sales de ball, bancs, «*tablaos flamencos*», tot el cafarnaüm previsible, quan l'allau de gent és tan voluminós i insistent.

JOAN FUSTER

Veure el País Valencià

Barcelona: Destino, 1983, p.144

L'antic Benidorm, abans de la proliferació turística (ca. 1950)
Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Col·lecció José Huguet

Ojeda, Rubén

Vista de la platja de Llevant de Benidorm (2014)

Font: Wikipedia Commons.

Imatge etiquetada per a reutilització no comercial

Un orxater (ca. 1901)

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Co-lecció Jose Huguet

L'ORXATA

En els esmentats llocs d'Almàssera i Alboraià es destinen a aquesta collita 180 fanecades, que segurament produiran més de 75.000 reals. Les xufes estan cobertes d'una epidermis subtil entre cendrós i roig, són esfèriques, i més menudes que l'avellana; l'interior és sòlid, blanc i dolç, que Laguna diu enxugar i confortar l'estómac. El vulgo les menja tenint-les abans en aigua dotze hores. A Madrid i altres parts serveixen per a les orxates que es venen amb aquest nom.

ANTONIO JOSÉ CAVANILLES

*Observaciones sobre la historia natural,
geografía, agricultura, población y frutos del
Reyno de Valencia*

Madrid: Imprenta Real, 1795, t.I, p.142

JOCS I ESPECTACLES

L'estiu era com els partits de llargues que jugaven els homes els diumenges al carrer Fondo; pilota ve, pilota t'envié [...]. I la partida de llargues era la vida que vivíem a l'estiu, perquè la calor ens portava agafats de les mans seues i les mans de la calor eren fetes de cel blau i de sol fort i de dies llargs i de clarors de nit tèbia.

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS

Matèria de Bretanya

València: Tres i Quatre, 2015, pp.43-44

Partida de pilota a Sax (1900)

En: *Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana.*

València: Museu Valencià d'Etnologia, 2013, p. 39

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

VALENCIANES DE L'ESTIU

LOCALITAT localidad	FESTIVITAT festividad
Alacant /Alicante	Les Fogueres de Sant Joan
Algemesí	La Muixeranga
Bétera	Les Alfàbegues
Buñol	La Tomatina
Dénia	Els Bous a la mar
Elx	El Misteri
Morella	El Sexenni
Ontinyent	Moros i Cristians
Requena	Fiesta de la Vendimia
Segorbe	Entrada de Toros y Caballos
València	La Fira de Juliol
Villena	Moros y Cristianos
Xàtiva	La Fira de Xàtiva
Xixona/Jijona	Moros i Cristians

Marco, A.

Fogueres de San Juan

Alicante: Modernas Gráficas Gutenberg, 1935

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

LES FOGUERES DE SANT JOAN

Dic amb Pere Grullo, i ningú em discutirà l'afirmació, segurament, que si «les fogueres no es cremaren, no serien fogueres». En un altre escrit he raonat per què, de totes maneres, caldria cremar les composicions escultòriques que constitueixen aquelles. Però això no exclou la seua perpetuació plàstica. Cal evitar que el seu record, confiat només a la memòria i a la gratitud humana, s'esborre fins a ser incapaç de puntualitzar cap tret essencial, ni de restablir les diferències de cada monument i de cada any. Pensem, per tant, amb propòsits de traduir en fets els desitjos el més aviat possible, al Museu de «les fogueres».

RAFAEL ALTAMIRA

“El Museo de les fogueres”

En: *Festa*, juny de 1936, s.p

LA FIRA DE JULIOL

La proximitat de la Fira de Juliol preocupava a la família. Mai s'havien passat vetlades tan agradables a casa dels Pajares. A la nit, després del sopar, arribaven el senyor Quadres, Teresa i el seu fill, i començava l'alegre reunió. Pels balcons oberts penetrava l'hàlit caliginos de les nits d'estiu, carregat d'enervants perfums. La placeta s'animava. La calor llançava dels seus estrets caus a la gent dels pisos baixos, i les portes estaven obstruïdes per grups de blanques ombres assegudes en cadires baixes i respirant sorollosament.

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

Arroz y tartana

Barcelona: Plaza & Janés, 1976, p. 214

DUBÓN

Feria de Valencia: 1930

Valencia: Imp. y Lit. J. Ortega, 1930

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Fons Bas Carbonell

EL SEXENNI DE MORELLA

La veritat és que Morella, des del segle XIII, professa a aquesta Verge ardent devoció, i que des de la pesta de 1674 li consagra solemnisimes festes sexennals, trasllandat la seua imatge a la seua església arxiprestal en popular i entusiasta processó.

TEODOR LLORENTE

Valencia. Tomo I

Barcelona: Establecimiento Tipográfico-Editorial de Daniel Cortezo,
1887, pp.293-294

EL MISTERI D'ELX

A Elx, des del segle XV almenys, representen una mena d'obra teatral cantada, exactament un "misteri", que és tan esplèndid en la música com aparatós en la tramoia. Tot a Elx, entorn del 15 d'agost, és un espectacle excels: de pirotècnia, de pietat, de gent que crida pel carrer, de campanes emotives. El Misteri, en definitiva, ho és tot.

JOAN FUSTER

Veure el País Valencià

Barcelona: Destino,1983, p.160

Preámbulo y Decreto del Gobierno de
la República de fecha 15 Septiembre
1931, declarando "El Misterio de Elche"
Monumento artístico nacional

"Es norma de las democracias modernas el velar por el prestigio y conservación de las manifestaciones de carácter artístico que por tradición están vinculadas a un sentimiento popular; y más todavía cuando la categoría de aquellas manifestaciones alcanza los grados supremos del arte en un reducido número de ejemplares que son universalmente reconocidos como casos únicos por su significación histórica.

Tal ocurre en España con el drama litúrgico popular llamado "El Misterio de Elche" o "La Festa".

La importancia en la historia del teatro lírico es tan grande, que el estudio y comentario de su partitura y de su libreto ocupa capítulos enteros en la historia de la música universal. Es un caso espléndido de inspiración folklórica. Su origen se remonta al siglo XIII y es el único ejemplar

El Misteri d'Elx va ser un dels primers béns culturals immaterials protegits a Espanya

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

ENTRADA DE BOUS I CAVALLS DE SEGORBE

L'aportació valenciana a la tauromàquia no se ceneix, d'altra banda, a les manifestacions regulars o regulades de l'espectacle, sinó que compta amb modalitats pròpies, encara que alguna d'elles no siga exclusiva. Qui, en pensar en això, no evocarà l'anomenat bou de foc, avançant per la nocturnitat dels carrers de poble amb les banyes convertides en torxes?

FRANCESC ALMELA I VIVES

València y su reino

València: Mariola, 1965, p.676

**Moment culminant de
l'entrada (ca. 1925)**

Font: Biblioteca Valenciana
Nicolau Primitiu. Col·lecció
José Huguet

LA VEREMA

A lluvia de calor, techo de parras,
a reposo de pino,
actividad de avispas y cigarras
en el sarmiento fino,
cuerda de pompas y sostén de vino.

Morada episcopal, la cepa nimia,
bajo la luz levante,
en situación se pone la vendimia,
luciendo a cada instante
racimos en estado interesante.

India del grano, asociación del lujo,
vinícola paisaje,
como un mediterráneo sin reflujos,
ni flujo ni oleaje,
sólo esplendor y espuma de ramaje.

Pronto se besarán en la banasta,
nido por coincidencia,
hasta que diga el pie bailable: ¡basta!
las uvas: concurrencia,
asiduidad de peso y transparencia.

MIGUEL HERNÁNDEZ
Oda al vino

Escena de la verema (ca. 1955)

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Fons Almela i Vives

Esteve, Rafa. En la **Procesoneta del Matí**, els membres de la Muixeranga d'Algemesí es disposen a construir una de les tradicionals torres humanes (8 set. 2017).

Font: Wikipedia Commons. Imatge etiquetada per a reutilització no comercial

LA MUIXERANGA D'ALGEMESÍ

[..] són molt de notar unes tradicionals danses folklòriques que, si bé estan relacionades amb les d'altres poblacions, tenen el seu peculiar matís. Tals són la muixeranga (que potser és una corrupció de moixiganga), consistent en l'elevació de torres humanes de diversos pisos per a les que fa falta força i agilitat i les danses pròpiament coreogràfiques, rítmiques i amb acompanyaments de bastons, a la qual es diuen ball de bastonets, ball de tornejats, i ball dels arquets, d'indubtable origen gremial, i als quals cal afegir el ball de les pastorettes, que acompanyen la processó de la Mare de Déu de la Salut, imatge gòtica sedent a la qual dedica el poble fervoroses i ressonants festes anuals [...] Algemesí és el poble valencià que més sap divertir-se, potser perquè -com diu una il·lustre professora de història- «és la ciutat del món on es treballa amb més alegria». I ens sembla encertada l'observació.

LLUÍS GUARNER

Valencia. Tierra y alma de un país

Madrid: Espasa-Calpe, 1974, pp.569-570

CRÈDITS

Organitza: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu.

Patrocina: Vinos de la Viña.

Textos: Francesc Almela i Vives, Rafael Altamira, Vicente Blasco Ibáñez, A.J.Cavanilles, Vicent A. Estellés, Joan Fuster, Lluís Guarner, Miguel Hernández, Teodor Llorente i Carmelina Sánchez Cutillas.

Selecció de textos i coordinació: Miguel C. Muñoz Feliu i Gloria García Bonilla.

Edita: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu.

Imprimeix: Fernando Gil.

D.L. V-1777-2018

Imatge de coberta: *Balneari de l'Estela a Alacant* (ca. 1925)

Font: Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. Col·lecció José Huguet

GENERALITAT
VALENCIANA

*Biblioteca
Valenciana*

*fer*cultura

llegim
llegim
llegim

